

Posudek

na rigorózní práci Mgr. Leoše Strouhala napsanou na téma „Společné jmění manželů“ (stran 97; připojen seznam literatury).

Předložená rigorózní práce vyčerpává zadanou problematiku institutu společného jmění manželů v celém jejím rozsahu. Rigorózník začíná práci výkladem otázek manželství, aby po stručném pojednání o vzniku společného jmění manželů věnoval největší pozornost své rigorózní práce majetkovému režimu manželů, zániku a vypořádání společného jmění manželů, právě tak jako majetkovým vztahům mezi manžely v souvislosti s jejich podnikatelskou činností.

Jako celek má rigorózní práce solidní teoretickou úroveň, osvědčuje velmi dobrý přehled po odborné literatuře, která se touto problematikou zabývá. Velkou pozornost věnuje rigorózník judikатурní činnosti obecných soudů, kterou se znalostí věci ve vhodných souvislostech aplikuje.

Zůstanu-li ještě u obecných rysů posuzované rigorózní práce, mám za to, že je poměrně zbytečně rozsáhlý úvodní výklad, týkající se manželství (je mu věnováno celkem 15 spíše popisných stran). Za určitou neorganickou část posuzované práce považuji na tom místě, kam ji rigorózník zařadil, partii o vývoji majetkových vztahů mezi manžely po dobu účinnosti občanského zákoníku. Naproti tomu oceňuji rigorózníkův zajímavý výklad o majetkových režimech manželů *de lege ferenda*, kde rigorózník podle mého názoru uplatnil nejvíce své vlastní samostatné názory.

Není však zcela jasný rigorózníkův názor – a to bude muset blíže osvětlit při ústní obhajobě - v čem vlastně spatřuje v současné době nesoulad zejména mezi hmotněprávními úpravami společného jmění manželů na straně jedné a

procesněprávními úpravami na straně druhé. Pokud jde o rigorózanovy úvahy, týkající se právních režimů společného jmění manželů de lege ferenda, nelze podle mého názoru – což se dnes celkem pravidelně děje – omezovat výklady jen na problematiku, kterou v tomto směru přináší připravovaný návrh úpravy soukromého práva, jmenovitě občanského zákoníku. To by byl a je příliš zúžený přístup.

Ze systematického hlediska je posuzovaná rigorózní práce – až na některé připomínky uvedené shora – dobře členěna. S většinou řešených problémů s rigorózantem po věcné stránce souhlasím. Souhlasím i s organickým používáním judikatury obecných soudů, resp. Ústavního soudu České republiky. Z formálního hlediska jsou rigorózanovy výklady srozumitelné, jasné, mají logické zdůvodnění.

Při ústní obhajobě posuzované práce doporučuji vrátit se k problematice § 24a odst. 1 zákona o rodině, a to konkrétně v souvislosti s vypořádáním se vzájemných majetkových vztahů manželů. V tomto spojení bude namístě, aby rigorózan podal bližší vysvětlení, co vlastně rozumí vypořádáním vzájemných majetkových vztahů. Má se tato kategorie chápat v širším smyslu (k čemuž se rigorózan zřejmě přiklání), či v užším slova smyslu, a dále co vlastně ono širší chápání této kategorie znamená. Bude se zřejmě třeba při ústní obhajobě znovu vrátit k hledání řešení, co se stane v případě, kdy v mezidobí od podpisu písemné smlouvy do právní moci soudního rozhodnutí o rozvodu manželství dojde buď k přírůstku či k úbytku společného jmění manželů. Jaké to bude mít konkrétní právní důsledky? Jak tomu bude navíc v případě, kdy bude předmětem vypořádání mezi manžely nemovitost, která vyžaduje vklad do katastru nemovitostí? V každém případě však bude muset rigorózan osvětlit poslední větu své rigorózní práce (str. 63), ve které uvádí, že „... je možné dojít k jedinému logickému závěru,

a to, že v případech kdy je součástí smlouvy upravující vzájemné majetkové vztahy rozvádějících se manželů i vypořádání společného jmění manželů, musí být taková smlouva v rozporu se zákonem, což přináší její neplatnost z důvodu, že se vypořádává společné jmění manželů, které však stále existuje.“

Právě tak se bude třeba při ústní obhajobě vrátit i k problematice vztahu darovací smlouvy ze strany 3. osoby jako dárce, a společného jmění manželů. Je-li obdarován 3. osobou pouze jeden z manželů, je zcela nepochybné, že jde o věc, kterou získává obdarovaný manžel do svého samostatného (výlučného) vlastnictví. Jestliže však dárčova vůle směřovala k obdarování obou manželů, pak je z hlediska § 143a obč.zák. jediný možný výklad odpovídající zákonu, totiž, že manželé získávají věc do svého ideálního podílového spoluvlastnictví. Každý jiný výklad, ke kterému mají v posledním období soudy již za platné úpravy sklony, by proto byl za platného právního stavu výkladem contra legem. Jinou otázkou však je otázka de lege ferenda, což rigorózní správně zdůrazňuje. Rigorózní doporučuje řešit tuto otázku de lege ferenda ve prospěch společného jmění manželů. Za tím účelem uvádí některé argumenty, které bez ohledu na to, zda s nimi lze souhlasit či nikoliv, přesvědčují o jeho způsobilosti samostatně uvažovat, což je jedna ze základních podmínek pro uznání rigorózní práce jako vyhovující příslušným požadavkům kladeným na rigorózní práce. Tento závěr rigorózní in favorem společného jmění je akceptovatelný za současné platné právní úpravy, kdy společné jmění zůstává nadále vlastně „oktrojováno“ manželům, ledaže by si manželé smlouvou uzavřenou formou notářského zápisu vyhradili zcela nebo zčásti vznik společného jmění manželů ke dni zániku manželství (mohou to za platného právního stavu učinit již i formou předmanželské smlouvy - § 143a odst. 3).

Bez ohledu na některé výše vznesené připomínky k předložené rigorózní práci mám za to, že je plně způsobilá stát se předmětem ústní obhajoby v rigorózním řízení.

Prof. JUDr. Jiří Švestka, DrSc.